

2006, 13

РИС

ПАТРІОТИЗМ
А
СОЦІЯЛІЗМ

1918.

НАКЛАДОМ ВИДАВНИЦТВА

— наукових книжок —

Holos Prawdy

119 E. 7 Str.

New York.

1870

РИС

ПАТРІОТИЗМ
А
СОЦІЯЛІЗМ

31.347
Львів. Бібліотека
АН. УРСР

35563

НАКЛАДОМ ВИДАВНИЦТВА

— наукових книжок —

Holos Prawdy

119 E. 7 Str.

New York.

Львівська бібліотека
АН УРСР
№ И 61.409

ПАТРІОТИЗМ А СОЦІЯЛІЗМ

Написав

Рес

Люди, котрі не розуміють ся на річи, або люди злої волі, часто послугують ся тим закидом, що соціялісти не є і в загалі не можуть бути патріотами ба навіть є ворогами народу і народної справи. Я поставив собі за ціль удовіднити вам, читачі, що в тій пустій балаканині нема ні зерна правди. Противно — річ має ся зовсім відмінно: соціялісти є найлучшими патріотами і найцирійшими оборонцями справи народної.

I.

Погляньмо, що се таке патріотизм

Патріотизм, се любов вітчизни. Патріотизм, се улюблене свого краю і свого народа, се почуте сильної злуки зі “своїми”. Правди-

вий патріот, се такий, у котрого патріотизм в серцю, а не лиш на язиці — він працює для щастя і поступу свого народа. Говорючи словами Міцкевича: се чоловік, котрий хоче народ свій піднести, ущасливити і задивувати ним весь світ.

Таким є справдішній патріотизм, чувство сильне і природне, котре кріпко гніздить ся в людській душі. Любимо сей край, в котрім ми прийшли на світ, з котрим зрослись наші спомини, котрого судьба так близько звязана з нашою судьбою. Любимо людей, з котрими ми зжились, з котрими чоловік ділить ся не лиш хлібом насущним, але й духовим — своїми думками і чувствами. Любимо не лиш природу свого краю, але — що найважнійше — свою мову рідну, літературу, любимо людей з котрими нас лучить спільна праця, спільна радість і спільна недоля.

А щож доперва говорити, если народ наш є нещасний, если вітчизна наша стогне в кайданах і в неволі! Патріотизм стає тоді сильнійший, бо болісно відчуваєсь народний гнет. Знова наведемо слова поети: “Не найшов щастя дома, бо не було його в вітчизні”. На кождім кроці і в кожній хвили відчуваємо неудачі вітчизни. В наші серця вростає біль, душа палає охотою двигнути вітчизну з неволі!

Таким чувством є саме патріотизм. Чиж соціялісти малиби бути ворогами такого патріотизму, малиби бути ворогами, свого народа?! Що за безумна думка і яка погана кле-

вета! Соціялісти, котрі з посвятою працюють в своїм краю для свого народа, соціялісти, котрі стремлять до того, щоби просвіта огорнула як найширші круги, щоби не було в народі ні покривджених, ні неграмотних, ні голодних, щоби увесь край перемінив ся в спільний варстат праці для усіх і став сильним жерелом добробуту для усіх — чиж соціялісти мали би бути ворогами народа! І ворогами народа малиби бути соціялісти, котрі поборюють всякий гнет, а тим самим й народний гнет, соціялісти, котрі хочуть усунути безслідно коріне гнету, соціялісти, котрі бють ся таранами у привілеї і не справедливість, але шанують усе, що лиш є здоровим, добрим чувством, усе що лиш іде з людської душі і людські душі вяже з собою любовю і солідарністю! Ні! Соціялісти саме найлучше уміють “піднести” народ, “ущасливити”, бо соціялісти борюють ся о права для народа, о свободу, о просвіту. Они хотять правдивого народа, народа не мов з “одної брили”, без суспільних різниць, без клясових привілеїв, без поділу на богачів і нуждарів. Они люблять також той народ для котрого працюють і котрий ведуть в гарнійшу, яснійшу будучність. Они гордять ся, если наш робочий народ росте у свідомість, кріщає і розвиваєсь тай коли наш край світить другим приміром.

Патріотизм а кляси посідачів.

Нема нині одноцільних народів, бо усі народи є розбиті на кляси. Се відбиваєсь також на патріотизмі. Ми уже сказали, що патріотизм, се чувство природне, котре кріпко звязане з людською душею. Але в клясовій суспільности патріотизм не є одноцільний, лиш з конечности має деякі забарвленя клясові. Можна сказати, що кожда кляса має свій патріотизм, се значить: властиве понятє і відчутє загального добра народного.

Патріотизм кляси посідачів є сильно звязаний з їх клясовими інтересами. Годі собі представити народ без кляс, народ справді одноцільний, звязаний злукою і чесною солідарністю. Кляси посідачів роблять нам ласку і хочуть бути нам за провідників народа, “за старших братів”, за опікунів і за добродіїв. Що значать ті шумні слова? От що: Они хочуть бути пастирями, а народ уважають за стадо. Они люблять то стадо, опікують ся ним, дбають о його потреби, но і ... стрижуть його порядно. Але колиб їм сказано: проч панове, “стадо” змудріло, обійдєсь оно без опікунів і пастирів — то можете собі представити, як здивувалиби ся они і налякали. Бо народ має для них лиш тоді вартість, коли они стають на його чолі, як “старші братя”,

но і мають з того “старшенства” гарні доходи тай неабияку честь... В инший спосіб не розуміють они народа. І тому усе, що відповідає їх інтересам, зовуть сейчас народним інтересом.

Робітники страйкують... “На ратунок”! народний промисл загибає.

— Ні, панове, се ненародний промисл загибає, се лиш робітники хочуть побільшити свій уділ в користях, які пливають з їх праці. Народ на тім зискає, а в найгіршій случаю— зменьшать ся лиш й так надто великі ваші зиски.

Робочий народ хоче рівних прав для усіх, він жадає загального права голосованя. “На ратунок! що станесь з народом! Дійдуть до власти темні маси, пролетарі і хлопи возьмуть верх над нами”.

— Ні, панове, народови нічо злого не станесь. Народ лиш скористає на тім, що усі возьмуть уділ в правліню і що не стане винятих з під прав. А єсли станесь кривда вашим привілеям, то тим лучше — для народа.

Таких примірів клясового засліпленя можна би навести без ліку. Меншість з привілеями, пануюча, усе хоче промовляти в імени народа, і усе уважає свій інтерес власний за інтерес народний.

Давнійшими часами за “народ” вважалась лиш шляхта, вельможі, бо они привластили собі усякі права і привілеї, усунули инші суспільні верстви поза круг життя політич-

ного і народного і самовладно децидували о судьбі краю. Тай мимоходом говорячи, господарували они так гарно, що цілий край повалили в пропасть тай вітчину затратили.

Нині оден стан не є в силі так самовладно правити як се бувало давнійше. Але й нині кляси посідачів на кождім кроці висувають свої притенсії до сего, що будьто они є сим “чолом народа”, що їхня воля є волею народа, що їх інтереси ідуть в простій лінії з інтересами народними.

А чим в самій сути річи є сі визші верстви народа, то говорить добре о тім Міцкевич: “Наш народ є немов лява: З верху суха, тверда, зимна і плюгава, але в нутрі єї знайдеш тільки огня, що й сотня літ його не остудить! Плюньмо іти на ту скоруцу і давай іти в глибину.

III.

Патріотизм а робочий народ.

Зійдім в низ... Дотепер бачили ми патріотизм кляс посідачів. Они поділили вітчину на тисячі “приватних” вітчин, то значить приватних маєтків, жерел визиску і доходів. І на сім саме інтересі своїх “приватних” вітчин” опирають они свій патріотизм, інтерес вітчини.

Зовсім инший є патріотизм суспільних глин — робочого народа.

Робочий народ бере ся о свої клясові інтереси, але ті інтереси виглядають, зовсім відмінно від інтересів кляс посідачів. Інтереси праці, сеж прецінь щось зовсім противорічне до інтересів банкових кас, грошових портфелів, одним словом до інтересів капіталу і визиску. Праця є основою буття цілого народа, се перше услівє його істнованя і розвою. Хто попирає інтереси праці, сей уміцнює вічно-трєвалу основу народа і суспільности. Хто стає в обороні капіталістичних зисків, сей не попирає народ, лиш сю данину, котру народ складає “сильним сего світа”. Інтерес праці, се інтерес величезної більшости — а ті, котрі працюють для сеї більшости, себто соціалісти, о много лучшу віддають прислугу народови, ніж ті, котрі тілом і душею запродались меньшости богачів.

Робочий народ і виключно робочий народ, в борбі о свої клясові інтереси, має в програмі добро цілої суспільности. Кляса робітнича не дбає о привілеї, але противно, она стараєсь знести привілеї, не веде она борби о панованє, але противно, о знесенє панованя одної суспільної верстви над другою. Та суспільна політика пролетаріяту є рівночасно найлучшою народною політикою.

Були колись часи, коли народ ділив ся на стани, себто на віддільні верстви, а кожда з них мала инше становище правне, окремі

права і привілеї. Два “визші” стани, шляхта і духовенство загорнули усі користи суспільного життя для себе. Робочий народ мав лиш один “привілей”, привілей нужди, сліпого послуху і був рівночасно основою, на якій опирав ся увесь народ, але користи з прав народних у нього не було.

Народ ділить ся тепер на класи, себто верстви, котрі різнять ся від себе положенєм економічним. Меншість, сильна економічно править народом і зове себе чолом народа.

Соціалісти стремлять до сего, щоби в народі не було клас, лиш щоб народ був одноцільний. Коли зникнуть класові ріжниці, от тоді на добре запанує єдність в народі, тоді народ розвинеть ся величаво, яко духовий союз людей вільних і рівних. Вітчина для нікого не стане мачохою. Усякий, хто лиш уміє глядіти, бачить, що чим більше народ має прав і свободи, тим більша у нього свідомість своєї суспільної задачі, тим більша у нього просвіта, тим кріпша його народна свідомість і тим гарнійше ділає она на народне житє. Нема вітчини для невольників кликав Мірабо в часах перед великою революцією французкою. Коли революція сотворила вільних людей, коли знесла середновічні привілеї і дала народови права, патріотичне одушевлення огорнуло робочі маси. Народ почув себе народом — і своєю грудею оборонив Францію перед військами союзних монархів Європи.

Коли класи посідачів уважають за доно-

значне свої привілеї зі справою народною, коли хочять вітчину взяти в наєм і уважають її за дійну корову — свідомий народ робочий кличе ладом давних демократів: “Ми для вас є иншо вітчиною, — вітчиною, перед котрою стелить ся будучність”.

IV.

Народна політика робітничої верстви

Як се бачимо з попередного, то народна політика пролетаріату є зовсім проста і ясна: Цілею єї, се стремління до розвою усіх народних сил матеріяльних і моральних, на покладі демократії і суспільного поступу. Пролетаріят успішно причиняєть ся до розвою народного, але стермить до сего, щоби усунути з нього усякі народні привілеї, себто визиск і гнет одного народа через другий — і се його друга сторона.

Пролетаріят є за розвоєм культурности, то значить освіти і народної цивілізації тому, що велика у нього жажда науки; пролетаріят хоче мати доступ до усіх скарбниць моральних свого народа і цілого людства. Поступ соціалізму є кріпко звязаний з поступом культурности. Рух суспільний і розвій культурний заєдно ділають на себе: кожда побіда верстви робочої богатить культурність і — відворот-

но — культурність ділає добродійно на рух робітничій, дає йому широкий хист і свідомість і надає йому гарні, шляхотні форми. Тому робочий народ має усякі дані тішитись із за поступу культурности в своїм краю і повинен йому чинно пособляти. Пролетаріят мусить дбати не лиш о культурність але й о свободу і права народні, бо впрочім ті дві річи: культурність і свобода, стоять біля себе. Народний гнет заповідає усе кривду народній культурности, а тим самим й робітничій справі. Але крім сего народний гнет викликає й иншого вовка з ліса. Майже усе іде він в парі з економічним визиском одного краю або народа через другий, будьто в сей спосіб, що з гнетеного краю тягнесь надмірні податки, а о його потреби зовсім не дбаєсь, будь то в сей спосіб, що такому краєви відбираєсь спромогу відповідно розвинутись під взглядом господарським, приміром, придавлюючи його промисл на користь краю пануючого, відбираючи місцевій людности землю і т. д. Народний гнет получений є дальше з найріжнороднішими правами винятковими, прямо з усякого рода безправем, відбираючи народови під гнетом ті горожанські права, з котрих користає народ пануючий. Народний гнет є й тому шкідливим, що накидає краєви під гнетом зовсім чужі форми і інституції суспільно-політичні, часами зовсім не відповідні, не згідні з його потребами і зі степенем його розвою. Робочий народ о много боліснійше відчуває

наслідки народного гнету чим кляси посідачів. Ті остатні навіть в найгірших условинах політичних і народних, ховають ся поза плоти своїх “приватних вітчин”, або іншими словами: завдяки своїй силі економічній якось собі дають раду. Робітник і селянин гірко відчують народний гнет тому, що під зглядом економічним є они упосліджені. Доступ до освіти є для робочого народа о много трудніший, ніж для посідачів, а если до того школа є чужа і служить цілям винародовлення, то відбиваєсь се найгірше на робітниках і селянах. Так само народний гнет в урядах, в судах, в війську і т. д. о много боліснійше даєсь в знаки робочому народови, чим буржуазії.

Але й се єще треба взяти під розвагу, що для верстви, котра має перед собою велику задачу, себто для робочого народа, кожда кривда суспільна має інше значіне, чим для посідачів. Народний гнет для пролетаріату се дуже важна перешкода на шляху до цілковитого визволення. Пролетаріат се кляса революційна і яко така глибоко відчуває усякі кривди суспільні і завзято перед ними боронить ся. В борбі о свободу і независимість народну — а независимість є саме найлучшим забезпеченем народної свободи — робочий народ не стогне, не дипломатизує, не просить, не робить жадних штучок, як се звикли робити посідачі, лиш сміло хватає бика за роги і явно воює зброєю.

Народна лучність а клясова борба

“Де у вас є народна лучність”, кличуть буржуазійні патріоти. — Ваша борба клясова розриває і нищить народну лучність!

Ті пани розуміють в сей спосіб, немовби соціялісти видумали клясову борбу. А тим часом клясова борба є конечним обявом клясового устрою суспільного, без огляду на се, чи подобаєсь се кому, чи ні. Соціялісти не сотворюють клясової борби, они тільки єї організують, надаючи їй розумний, цілевий характер. Ми уже о тім говорили, що в клясовій суспільности нема мови о одноцільності. Там де різнять ся поміж собою клясові інтереси, народ мусить “розриватись” в клясових борбах. Коли в будучности зникне поділ на кляси, затихне також борба верств суспільних о добро матеріяльне, о власть і панованє. Тоді, але доперва, тоді, народ буде справді одноцільний.

Буржуазійні патріоти не бажають собі такої лучности і лякають ся єї гірше, чим чорт свяченої води. Они усе балакають о народній лучности, аз усіх сил опирають ся сотвореню таких условин, в котрих та лучність перемінилаби ся в справдішну. Нічого дивного, бо тому они й є буржуазійними патріотами.

В сути річи, кляси посідачів ніколи не

стремлять в своїй політиці до народної лучности, лиш заєдно мають на думці свої інтереси, котрі називають народними. Найлучшим доказом є факт, що кляси посідачів ніколи не хотіли зрікатись своїх привілеїв, хочби сего вимагала народна конечність. Польська шляхта не хотіла підчинитись дуже ворожим уміркованим розпорядженням Косцюшкі, котрі стреміли до поліпшення ролі селян. Підчас повстаня в році 1831 безуслівно нічого не зробила для хлопів. Лучаєсь, що кляса пануюча, щоби лиш оборонити свої привілеї, послугуєсь остогидною зрадою, щоб лиш здавити народні інтереси. Приміром французька аристократія, котра підчас революції утікала з краю і прилучилась до військ чужинецьких, котрі воювали з Францією.

“Народна лучність”, се зовсім вигідна заслона для кляси посідачів, поза котрою криєсь охота проводу над цілим народом і щоб лиш робочий народ держати в політичнім сні. Придержуючись сеї політики, кляси посідачів не тратять нічого зі своїх інтересів, але за се робочий народ приносить їм в жертві свої інтереси.

Як робітнича кляса бореться о народні інтереси

Безуслівно, що є деякі спільні інтереси, будьто часові, будьто сталі, котрі лучать робочий народ з решто народу або принайменше з части кляси пануючої. Розвій народної культурности є важний для цілого народу. Так само народний гнет, хоч одним більше, а другим меньше даєсь в знаки, усім долягає. Тому то усяка верства бажає свободи.

Але навіть коли ходить о такі спільні справи, то робітнича верства не може і не повинна датись зловити на “народну лучність”, она мусить задержати свою самоцільність, свій робітничій патріотизм. Кляса робітнича відмінно ставляє і відмінно розв'язує ті спільні справи. Возьмім приміром справу шкільництва. Дуже важним є се, щоби школа була у нас народна. Але для робочого народу се ще не вистарчає. Се не досить, щоби школа була народна, школа повинна бути свіцька, демократична, поступова і обовязкова. В тім місци кінчить ся та спільна справа. Духовенство доложить усіх старань, щоби школу зклерикалізувати, інші знова будуть жадати, щоби в школах як найменше учили (щоб діти пролетарів надто не змудріли), а еше дальші будуть жадати ограничень в квестії віроісповіданя. Кляса робітнича стараєсь, щоби усякій

формі надати характер не лише народний, але й демократичний, котрийби пішов в напрямі соціалістичнім. В тім стремлію спотикаєсь усе з опором кляс посідачів.

Ще инша справа. Навіть коли ходить о спільні справи, кляса робітнича бореться кою бажать, не можуть виступити сміло і відважно, бо усе з тревогою оглядають ся на свої “приватні вітчини”. Гнет народний не є для них дуже приємний, але бо й рух революційний не конче милий... Дуже шкідливим булоб для кожної народної справи, еслиб її віддано до рук кляс посідачів, думаючи, щоби гарно вивяжуть ся з обовязку. Були й такі, котрі думали, що через упідлене ся, вишахрують щось для народа від абсолютизму. А й тепер маємо також славетну народну демократію, котра поборює і поборює рух революційний.

Кляси посідачів не жаждуть борби. Они наситять свій апетит чим небудь. Автономія (надане краєви прав через заборчу державу) — се для них вершок мрій.

Революційний пролетаріят ніколи сим не вдоволить ся. Він бореть ся о повну свободу політичну і народну — о республіку і независимість.

Бачимо отже, що кляса робітнича муєть задержати свою окремішність в обороні усяких постулятів народних. Не повинна она зійти з правої дороги робітничого патріотизму на манівці, так званої “народної лучности”

Народні традиції

Певного рода патріоти закидають соціалізови, що не узнає він і не шанує “народних традицій” (традиція, се пам'ятка випадків і стремлінь в минувшині), тай що не виріс він на родимім ґрунті, то значить, що він “приблуда”.

Давнійше, в перших часах соціалізму, говорено о нім, яко о новинках з над Неви і з Женеви, котрі розумієсь не приймуть ся на нашім ґрунті, бо ми маємо “здорові традиції народні”.

Народні традиції! Ось раза, котрою будуть усяку перешкоду кождому новому і поступовому рухови суспільному. “Народні традиції” то також такий спеціальний плащик, тільки дуже подертий, діравий і прозорачний, в котрий вдіваєсь консерватизм.

Але що се таке властиво “народна традиція”? Історія кождого народу є дуже довга, обіймає она найріжнороднійші і найбільше суперечні події і ділить ся на дуже відмінні періоди. Котраж з тих численних традицій має нас зобов'язувати? Чи можетрадиція всемогучости вельмож, панщини, патріархальних відносин хати до двору, чи може єзуїтської темноти? Такі і їм подібні “традиції” є нам справді остогидні.

Але є в історії ще інші традиції, справді гарні і покріпляючі, котрих нам Сенкевич не подав “на покріплене серць”. Не є се мертві образки давньої минувшини, ані забавки, котрими забавляєсь буржуй без шкоди для травлення, бо ті річи були уже, але на щастє їх нема. Ні, ті традиції по нинішний день є живі для нас, бо їх знаменем, се борба з гнетом, хоробре, революційне визволенє з політичної і економічної неволі. Такі традиції, се справді “ковчег примиря між молодшими а старшими літами, се червона нитка, котра іде крізь наші дії, по нинішний день і в будучність. Але неті патентовані патріоти буржуазійні, котрі без вшину говорять о “народних традиціях”, навязують ту нитку. Для них ті спомини борб, се “фарбований фалш, образки від свята”, але при тім пусті забавки. Та спадщина не їхня, лиш робочого народа, котрий єї підняв і усе помножує славетними ділами. Розумієсь, що борба нині инша, ніж колись, інші єї шляхи і задачі, але вічно живе в ній той сам безсмертний “вічний революціонер, — дух революційний”!

А тепер еще кілька слів о так званім “чужинецтві” соціалізму.

Соціалізм обнимає нині усі цивілізовані краї. З сего виходилоб, що у всіх тих краях є він “чужий”. Так твердить буржуазія кожного краю і додає при тім, що у сусідів, то може й має він слухність, але “у нас — сохрани господи”. Загальність соціалізму дасть ся по-

яснити в дуже простий спосіб: усюда де лиш загостив і розгосподарив ся капіталізм (також “приблуда”!), враз з розвоєм кляси робітничої, з упадком дрібного промислу і середної кляси, з перелюдненєм по містах і т. даліше, творять ся конечні услівя для соціалізму. Соціалізм, се загальна ідея пролетарів усіх країв, бо у всіх краях є услівя економічні засадничо до себе подібні, а усі краї ділають на себе взаїмно.

Совершенно, непорочне “задомовлене” може панувати лиш в краях спорохнавілих, унерухомлених, відгороджених хінським муром від прочого світа. Деж є нині такі краї? Навіть Хіни поплили коритом міжнародного жита, котре не пошанувало “хінського муру”.

Буржуазія, як рівнож й пролетаріят присвоюють собі “чужинецькі” ідеї, котрі свобідно передістають ся через границі. В науці, в штуці, в політиці — бачимо загальні, міжнародні струї духові. Часами є се великі, гарні ідеї, часами шкідливі і злі. Ось приміром наш родимий націоналізм: народна демократія, чиж се не відгук сеї націоналістичної струї, котра огорнула значну часть буржуазії усіх країв, а котрої прикладною постаттю — се німецька гаката!

Вернім єще на хвилю до соціалізму і до його “чужинецтва”. Ми сказали, що соціалізм се суспільна струя, котра обнимає усі цивілізовані народи. Але се єще не усе. Соціалізм “народовить ся”, то значить примінюєсь до

спеціальних умовин даного краю — приймає на себе деякі відмінні ціхи, залежно від умовин краю, його историчної минувшини, народного характеру і т. д. Пригляньмо ся міжнародному рухови соціалістичному, а зауважимо як відмінні є його ціхи в різних краях, мимо одних й тих самих провідних засад і цілий.

VIII.

Патріотизм і міжнародність

З закидом “чужинецтва” соціалізмови, вяже ся єще инший закид: соціалісти не можуть бути патріотами, тому, що они є міжнародні.

Духовеньство, котре гордить ся тим, що визнає релігію “загальну” (католицьку, бо по грецьки значить се: загальний) і котре одержує розкази з Риму — банкери, котрі волочать ся по біржах цілого світа і держать ся сеї засади: де платять найлучший процент, там вітчина — фабриканти, котрі громадами спроваджують чужих робітників, коли тільки они працюють танше від своїх — аристократи, котрі охотно і далеко від вітчини, по Монаках, Римях і Парижах весело пускають родимі майна — такі і їм подібні стихії накидають ся на міжнародність соціалістів.

На чім полягає та міжнародність і в чім она супротивляєсь патріотизмови?

Міжнародність соціалізму полягає на тім що признає она кождому народови право до свободного розвою. Соціалізм осуджує визиск і гнет одного народа через другий, осуджує винародовленє і домагаєсь сотвореня условин, в котрих кождий народ мігби свободно розвивати свою культурність і свої урядженя.

Без сумніву, що таке становище може не подобатись тому здитиніному і здегенерованому патріотизмови, котрий зовесь націоналізмом, а котрий вереском ніби народним ви-кликує з гробу тіни далекої минувшини, коли то “чужий” був тим самим, що “ворог”. Націоналісти узнають лиш свій народ (а з попередного знаємо уже, що се тільки народні класи посідачів); в їх очах лиш його право до істнованя, до науки і до розвою має вартість. Се зовесь “народним егоїзмом”. В відношеню до інших народів не зобовязують ніякі засади справедливости, братнього порозуміння, спільних цілей суспільних. Єсли ходить о народ сильний і пануючий — то після евангелії націоналістів — треба з ним числитись і йому уступати. За се в відношеню до народів слабших, націоналісти є безглядні: а нуно на него, на Поляка, на Українця, на Литовця, на Чеха — такі канібальські оклики голосять раз враз в міжнароднім таборі націоналістів.

Розумієсь, що з такою народною політикою соціалістичний пролетаріят не може

мати нічого спільного. Лежить она виключно в інтересі визискувачів і гнобителів, котрі через підюджуване до борби о народність старають ся ослабити клясову свідомість, а разом збільшають свою власть і майно гнетом інших народів.

Кляса робітнича кожного краю боронить свободи свого народа, але рівнож шанує і вспомагає свободу і права усіх інших народів. “Не роби ближньому, що тобі не миле” — та християнська засада особистої моральности повинна зобовязувати в відношеню народів до себе. Націоналісти придержують ся моральности одного мурина, котрий на питанє місіонаря: Що се таке зло? відповів: “зло є тоді, коли сусід забере мені жінку; на питанє: “Що се таке добро? відповів мурин: “добро є тоді, коли я заберу сусідови жінку”. Народна політика націоналістів веде, після слів німецького поети: “von Humanitoet durch Nationalitoet zur Bestialitoet”. (від людства через народність до звірства). Народна політика соціалізму робить з народности підойму свободи і обективного розвою, отже від звірства веде до людства.

Міжнародність соціалізму полягає не тільки на признаню кождому народови свободи і прав, на рівноуправленю народів, але так же на їх лучности. Соціалізм стремить до усуненя війни і бруталного поборюваня ся народів на поли економічним і політичним. Він не хоче зовсім затерти ріжници народні (як се

Йому приписують люди дурні або зі злої волі) не хоче сотворити якусь безнародну суспільність на цілїм світі — ні, соціалізм стремить до сего, щоби народи не провадили бездумної, братовбийчої війни, але щоб єднались з собою в цілі осягнення спільних цілей суспільних і культурних. Міжнародна солідарність пролетаріату є шляхом, котрий веде до осягнення сеї цілі. Незатрачуючи зовсім народних ціх, пролетаріат боресь о гарнійшу і яснійшу будучність для свого краю, маю рівночасно свідомість, що в борбі з капіталізмом і з згнетом треба йому солідарности пролетаріату усіх країв і що інтереси робочого народа є згідні, без огляду на народність і віроісповіданя. І се власне містить ся в кінцевім оклику “Комуністичного Маніфесту:” Пролетарі усіх країв єднайтесь.

Нема в тім нічого такого, щоби супротивлялось патріотизмови робочого народа. Без сумніву, що неє се згідне з таким патріотизмом, котрий при кожній нагоді показує сусідам або й мешканцям тої самої землі, але иншої народности — узброєний п'ястук, патріотизм, котрий бажає вивизпити свій народ кривдою инших і котрий намагаєсь знищити суспільний поступ через роздмухуванє огня межусобиць між поодинокими народами. Але наша міжнародність, се тільки доповненє, а радше друга сторона такого патріотизму, котрий хоче свій народ “піднести, ущасливити” суспільним поступом і співділанєм з иншими

народами, патріотизму, після якого народні ріжниці не повині викликувати немилого звуку, тільки зложитись на повну гармонію людства.

Колись, давними часами “чужий” був в загалі “ворогом”. Колись, кождий народ вважав себе “вибраним”, а чужинців звав “варварами”, “заморськими чортами”, “німи-ми” (Німцями) і т. д. Був се первісний, не здарний “патріотизм”, котрий відроджуєсь нині в формі націоналізму на тлі капіталістичної борби о існуванє, мілітаризму і усеґо зацофаного.

А против сего дикого патріотизму стає цивілізований, далекозорий патріотизм верстви робітничої, з програмою свободи і всесторонного розвою для свого народа в братній лучности з иншими народами.

КНИЖКИ НАШОГО ВИДАНЯ

Словар чужих слів, котрий числить поверх 12.000 слів	\$2.00
Нова євангелія	15
Народність і її початки	25
К. Маркс, його життя і наука	15
Селянство і Соціал-демократія, ...	40
Нація як правна ідея й інтернаціонал	20
Чому жінщини жадають політичних прав ..	15
Новітня суспільність і церква	35

КНИЖКИ ИНШОГО ВИДАНЯ

Боротьба о сонце	3
Варвара Убрик	40
Видіне паломника в Єрусалимі	20
В часи війни	40
Віра і громадські справи	5
Грамматика української мови	40
Галицькі погроми	10
Гори трупів і море крові та сліз	5
Добробит і інші оповідання	10
Золото і нужда в Америці	5
Звідки взялись і що значить назва Русь і Україна	30
Америци	15
Іван Франко	15
Історія червоного прапора	10
Історія України, Грушевського	\$3.00
Історія України, Грушевського (в оправі) ..	\$3.50
Історія заложення Злучених Держав північної	
Кому потрібна війна	10
Комуністичний маніфест	25
Короткий начирк соціалізму	35
Кляса проти кляси	5

Культура, національність і асиміляція	30
Коротка історія України	40
Кінець світа	10
Кобзар	\$1.50
Кобзар (в оправі)	\$2.00
Коли зійшло сонце	30
Лад	3
Маруся і інші оповідання	50
Методичний научник для науки співу	75
Міжнародний роб. соц. рух	40
Міжнародний роб. соц. рух, в оправі	80
О підземних скарбах (природна розвідка)	20
Народна справа і попи	5
Нарис передісторичний	40
Найновіші чуда	15
Наука про народне господарство	20
Наша дума (пісні з нотами), брош.	\$1.50
Наша дума (пісні з нотами), оправлена	\$2.00
Порадник лікарський	20
Перший том Кобзаря Шевченка	\$1.00
Проти алькоголю	20
Петрії і Довбошуки	80
Початки українського соціалізму в Галичині	25
Початки релігії	20
Павуки та мухи (промова Лібкнехта в парл.)	3
Промова на суді	15
Посьлідне ходжене бога по землі	35
Порадник для женщин, що хочуть бути здоровими	15
Про землю, сонце і звізди	40
чи учителя, ціна тільки	\$1.25
Про полові справи	30
Релігійна пошесть	10
Рай і поступ	40
Револуція в Росії	15
Релігійні вірованя старинних народів	20
Робітничі пісні	10
Розвиток соціалізму від утопії до науки	15
Релігія розуму	10
Розбійник Кармелюк	\$2.25
Сила і краса. Як баба Горбулиха зробила страйк	25
Страшні тайни монастирських мурів	50
Словар англійської мови	50
Соціалізм а патріотизм	15
Соціалізм а релігія	10

Словар чужих слів	30
Словар кишеньковий укр.англ. і англ. укр. ...	\$1.50
Смерть за правду. Оповідане про І. Гуса ...	10
(25 пісень нотами)	75
Стилїстика, поетика і реторика	30
Самоучитель в українській мові, найлекший спосіб виучити ся на скрипці без помо- (25 пісень нотами)	75
Українсько-німецький підручник	30
Фільософія штуки	50
Хитра механіка	15
Царська Росія і українська справа	50
Жителі Марса	10
Жите і наука грецького фільософа Сократа	25
Що таке поступ	25
Які є люди на землі	40
Як мужик ходив до царя правди шукати ...	15
Як писати листи	75

КНИЖКИ В ПОЛЬСЬКІЙ МОВІ

Всесвітня історія в 4-ох томах, ціна за том	\$1.25
Народ і духовенство	20
Трусти сьвітові	20
Зявиска релїгійні	20
Програма робітників	20
Житя полове	25
Перший Альбом українських пісень (25 пісень нотами)	75
Другий Альбом українських пісень	
Третий Альбом українських пісень	
Звідки взяв ся чоловік	25

Замовлення і належитість просить ся слати на
адресу:

HOLOS PRAWDY

119 E. 7th Street,

New York, N. Y.

РОБІТНИЧЕ СЛОВО

»Робітниче Слово« є видаване робітниками в цілі ширення просвіти і правдивої, без жадних буржуазних закрасок, соціалістичної науки.

»Робітниче Слово« від початку свого існування стоїть твердо в обороні робітництва і ані раз не сходило з своєї соціалістично-інтернаціональної позиції.

»Робітниче Слово« виступає проти всяких дурисвітів і воротів робітництва без огляду хто они такі.

Робітниче Слово містить різні корисні і цікаві статі, після найновіших напрямків соціалістичної науки, про політику, про справи робітничі і хліборобські, подає статі наукові, поучаючі, оповідання, поезії, новини з Америки, старого краю та з цілого світа. Всьо писане в »Робітничім Слові« дуже зрозуміло і приступно для кожного. »Робітниче Слово« виходить тижнево, що суботи.

Предплата на »Робітниче Слово« виносить: на цілий рік \$1.50, на пів року 80 центів. За границею: на рік \$1.75; на пів року 90 центів. Предплату належить слати на слідууючу адресу:

ROBITNYCHE SLOVO

BOX 64

TORONTO, CANADA.

Оказове число висилаємо кожному даром.

УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИКИ
ЧИТАЙТЕ

„Робочий Народ“

ОРГАН УКРАЇНСЬКОЇ СО-
ЦІЯЛ-ДЕМОКРАТИЧНОЇ ПАР.
ТІЇ В КАНАДІ.

ВИХОДИТЬ ДВА РАЗИ В ТИЖДЕНЬ
Річна передплата \$2.50

Адрес:

„Robotchyj Narod“
BOX 3658
Winnipeg Man. Can.

КОЖДИЙ РОБІТНИК ПОВИНЕН ЧИТАТИ
ЩО ДНЯ КРІМ ДРУГИХ ГАЗЕТ,
СВОЮ РОБІТНИЧУ ГАЗЕТУ

„РОБІТНИК”

Предплата:

В Злучених Державах і Канаді

На рік	\$4.00
На 1/2 року	\$2.25
На 3 місяці	\$1.50

В місті Клівленд

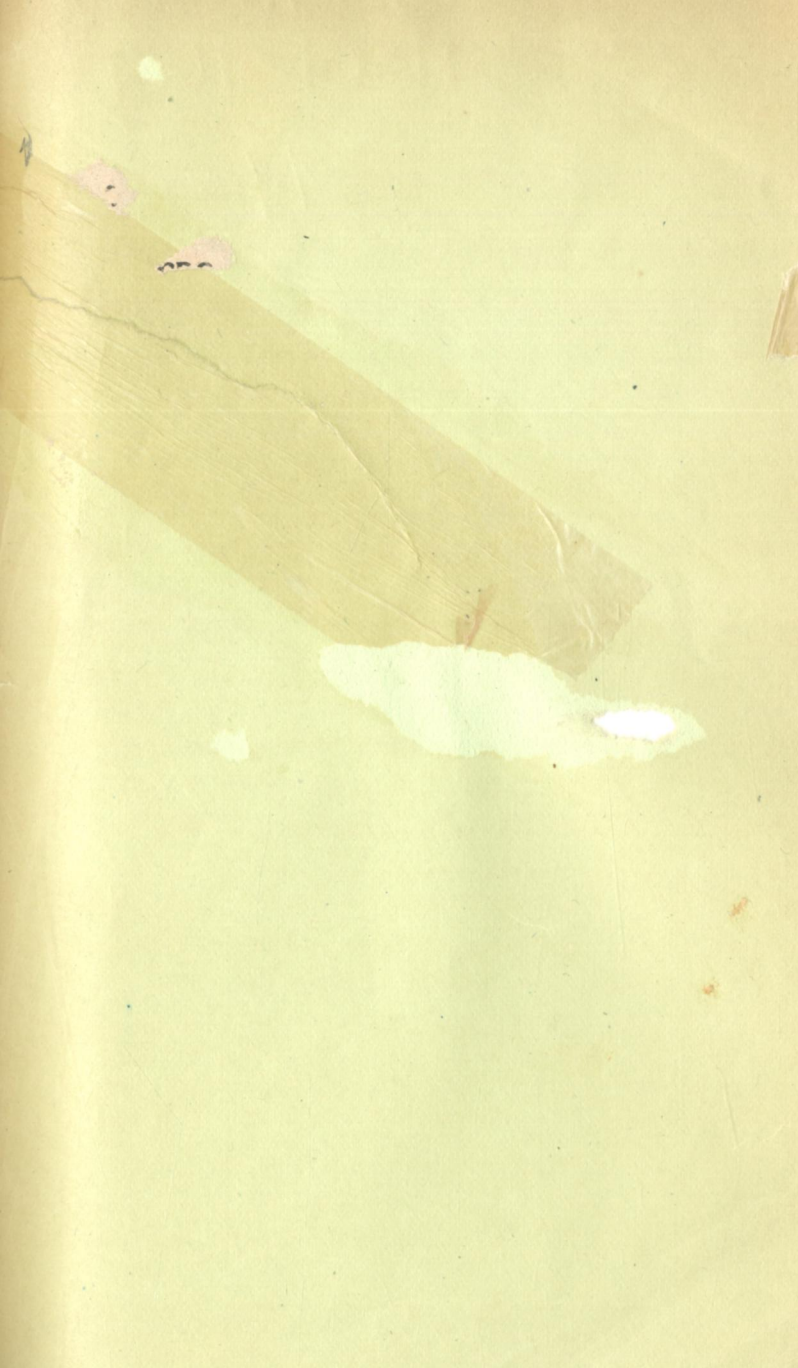
На рік	\$6.50
На 1/2 року	\$3.75
На 3 місяці	\$2.50

Ціна поодинокого числа в Клівленд і в
інших містах Злучених Держав
та Канади 2 центи.

„РОБІТНИК”

2335 W. 11-th Street Cleveland, Ohio

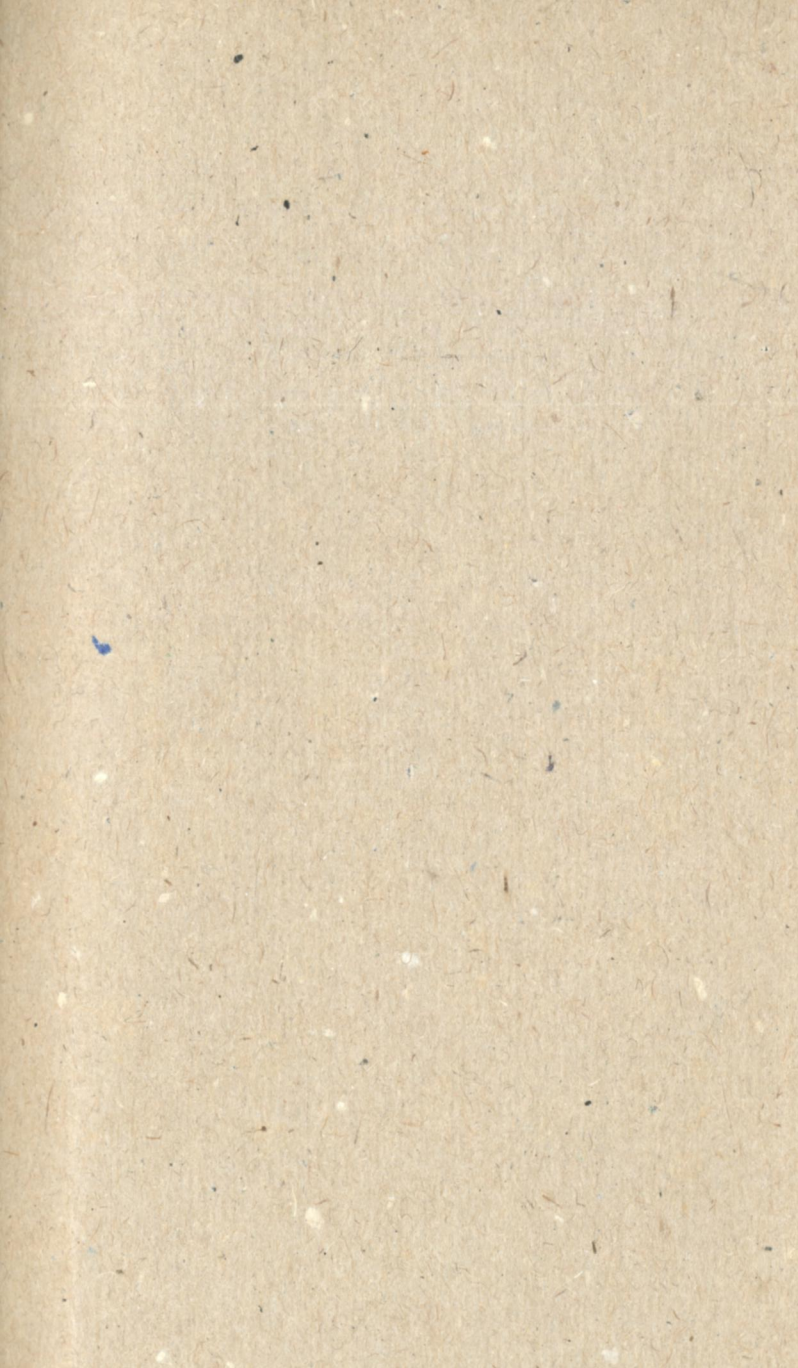
11
И-61409

pg

И-61409

II